

Empresa Familiar

Codi: 102360
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501572 Administració i Direcció d'Empreses	OT	4	1

Professor/a de contacte

Nom: Francisco Javier Frade Gobeo

Correu electrònic: franciscojavier.frade@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

Prerequisits

Es recomana estar cursant quart curs del grau

Objectius

- Facilitar als alumnes la comprensió del fenomen de l'empresa familiar com a expressió d'un concepte d'empresa i d'empresari, i una forma genuïna de creació i gestió empresarial.
- Explorar i conèixer les diferents configuracions i trets específics en les diferents etapes que conformen la vida i evolució d'aquests tipus d'empreses, i l'impacte que tenen en la seva gestió
- Familiaritzar els alumnes amb les eines i instruments més utilitzats en la gestió de les empreses familiars
- Reflexionar sobre el paper que la societat, a través de les seves institucions, assigna a les empreses familiars

Competències

- Capacitat d'adaptació a entorns canviants.
- Capacitat de comunicació oral i escrita en català, castellà i anglès, que permeti sintetitzar i presentar oralment i per escrit la feina feta.
- Demostrar que es coneixen els processos d'implementació d'estratègies de les empreses.
- Identificar els competidors de les empreses, veure com interaccionen entre ells i elaborar d'estratègies òptimes en cada cas per estimular la competitivitat.
- Liderar equips multidisciplinaris i multiculturals, implementar nous projectes, coordinar, negociar i gestionar els conflictes.
- Organitzar la feina, pel que fa a una bona gestió del temps i a la seva ordenació i planificació.
- Prendre decisions en situacions d'incertesa i mostrar un esperit emprenedor i innovador.
- Seleccionar i generar la informació necessària per a cada problema, analitzar-la i prendre decisions partint d'aquesta informació.
- Transmetre els objectius de l'empresa, del departament o de la feina que es desenvolupa d'una manera clara.

Resultats d'aprenentatge

1. Adaptar la formulació i implementació d'estratègies a diferents entorns, empresa familiar o empreses acabades de crear.
2. Aplicar els processos de formulació d'estratègies a casos concrets.
3. Avaluar l'efecte de les diferents estratègies en la competitivitat de l'empresa.
4. Capacitat d'adaptació a entorns canviants.
5. Capacitat de comunicació oral i escrita en català, castellà i anglès, que permeti sintetitzar i presentar oralment i per escrit la feina feta.
6. Classificar les diferents formes de competir d'una empresa.
7. Elaborar plans d'empreses.
8. Enumerar els principals competidors d'una empresa.
9. Enumerar les etapes i els processos bàsics en la formulació i implementació d'una estratègia empresarial.
10. Fonamentar decisions d'estratègia empresarial.
11. Liderar equips multidisciplinaris i multiculturals, implementar nous projectes, coordinar, negociar i gestionar els conflictes.
12. Organitzar la feina, pel que fa a una bona gestió del temps i a la seva ordenació i planificació.
13. Prendre decisions en situacions d'incertesa i mostrar un esperit emprenedor i innovador.
14. Relacionar l'estratègia empresarial amb els objectius de les empreses i el seu desglossament per departaments o unitats de treball.
15. Seleccionar i generar la informació necessària per a cada problema, analitzar-la i prendre decisions partint d'aquesta informació.

Continguts

1. Introducció a l'empresa familiar

- 1.1. Concepte y característiques diferencials d'aquests tipus d'empreses
- 1.2. La empresa familiar a Catalunya i en el sistema empresarial occidental
- 1.3. Tipologia d'empreses familiars i configuracions bàsiques
- 1.4. Cicle de vida de l'empresa familiar

2. Interrelació dels sistemes família-empresa

- 2.1. El paper del fundador en l'empresa familiar: empresari, estratègia i líder
- 2.2. Empresa i família: interrelacions, funcions i disfuncions
- 2.3. La cultura organitzativa de l'empresa familiar
- 2.4. Conflictes en l'empresa familiar
- 2.5. El liderat del fundador

3. La gestió de l'empresa familiar

- 3.1. L'estratègia en l'empresa familiar: orientació empresarial vs, orientació familiar
- 3.2. El concepte de direcció en l'empresa familiar
- 3.3. Estructures de govern i direcció
- 3.4. Estructures organitzatives: configuracions predominants en les empreses familiars

- 3.5. Directius professionals en l'empresa familiar
- 3.6. Eficiència en l'empresa familiar: patrimoni empresarial vs. patrimoni familiar.
Comptes de resultats
- 4. L'empresa familiar i la internacionalització.
 - 4.1. La E.F. competint en sectors globalitzats.
 - 4.2. Factors que afavoreixen i desafavoreixen la internacionalització de l'E.F.
 - 4.3. Estratègies d'internacionalització de l'E.F.
- 5. Empresa familiar i comportament organitzatiu
 - 5.1. Les motivacions dels diferents actors de l'empresa familiar
 - 5.2. La comunicació en l'empresa familiar
 - 5.3. Grup, equip i lideratge
 - 5.4. La participació en l'empresa familiar
 - 5.5. Canvi organitzatiu i cultura
- 6. La continuïtat de l'empresa familiar
 - 6.1. El protocol familiar
 - 6.2. El problema de la successió
 - 6.3. Planificació de la successió en l'empresa familiar: la transició
- 7. Canvis en l'estructura de la propietat
 - 7.1. Incorporació d'accionistes no familiars
 - 7.2. L'empresa familiar davant el mercat de valors: sortida a borsa
 - 7.3. La venda de l'empresa
- 8. Empresa familiar i societat
 - 8.1. Legislació específica per a l'empresa familiar
 - 8.2. La fiscalitat de l'empresa familiar
 - 8.3. Les Administracions i l'empresa familiar
 - 8.4. Organitzacions associatives i empresarials que incideixen en l'empresa familiar:
Instituts, Cambres
 - 8.5. Reptes de futur de l'empresa familiar

Metodologia

Per tal d'assolir els objectius de l'assignatura, s'utilitzaran les següents metodologies docents:

LA DOCÈNCIA SERÀ PRESENCIAL

1. Classes magistrals amb suport TIC: En aquestes sessions els professors desenvoluparan els principals conceptes i nocions fonamentals de l'assignatura. Per facilitar el seu aprenentatge es posaran exemples d'empreses i s'efectuaran les aplicacions pràctiques necessàries.
2. Sessions de treball centrades en un cas: S'utilitzarà la metodologia del cas per conèixer millor els diferents conceptes teòrics treballats en les sessions magistrals.
3. Activitats diverses de suport: Amb l'objectiu d'apropar l'estudiant al món de l'empresa durant el curs es proposarà la lectura d'articles de premsa i/o de revistes especialitzades on surtin notícies relacionades amb els conceptes que es treballant a l'assignatura, així com també l'assistència a conferències i xerrades.
4. Tutories presencials: L'estudiant disposarà d'unes hores on els professors de l'assignatura podran ajudar-lo/la a resoldre els dubtes que se li presentin en l'estudi de la matèria i en la resolució de problemes.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes pràctiques	17	0,68	2, 4, 5, 7, 10, 11, 12, 13, 15
Classes teòriques	32,5	1,3	2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 15
Tipus: Supervisades			
Tutories	10,5	0,42	1, 2, 4, 7, 10, 12
Tipus: Autònomes			
Estudi dels continguts	30	1,2	1, 2, 3, 7, 9, 10
Recerca de informació, preparació i resolució de casos i treball monogràfic	56,5	2,26	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15

Avaluació

La nota final del curs estarà formada per la mitjana ponderada de tres notes:

1. Seguiment del curs. El correcte seguiment del curs exigeix l'assistència a classe i la realització dels exercicis i activitats programades per cadascun dels temes. Al llarg del curs es controlaran tots aquests aspectes que resultaran en una nota que representarà el 10% de la nota final del curs.
2. Prova parcial. A meitat del curs es realitzarà una prova escrita. La nota d'aquest examen representarà el 10% de la nota final del curs.
3. Treball monogràfic sobre l'empresa familiar, que representarà el 50% de la nota final.
4. Examen final. S'avaluarà a l'alumne en base als continguts de l'assignatura. La nota de l'examen representarà el 30% de la nota final del curs.

La nota final de l'assignatura serà la mitjana ponderada sempre que s'obtingui una nota igual o superior a 3.5 en les parts 1 i 4.

Tots els alumnes tenen l'obligació de realitzar les tasques avaluables. Si la nota de curs de l'alumne és 5 o superior, es considera superada l'assignatura i aquesta no podrà ser objecte d'una nova avaluació. En el cas d'una nota inferior a 3,5, l'estudiant haurà de repetir l'assignatura en el següent curs. Per aquells estudiants que la nota de curs sigui igual o superior a 3,5 i inferior a 5 podran presentar-se a la prova de recuperació. Els professors de l'assignatura decidiran la modalitat d'aquesta prova. Quan la nota de la prova de recuperació sigui igual o superior a 5, la qualificació final de l'assignatura serà d'APROVAT essent la nota numèrica màxima un 5. Quan la nota de la prova de recuperació sigui inferior a 5, la qualificació final de l'assignatura serà de SUSPENS essent la nota numèrica la nota de curs (i no la nota de la prova de recuperació).

Un estudiant que no es presenta a cap prova evaluable es considera no evaluable, per tant, un estudiant que realitza alguna component d'avaluació continuada ja no pot ser qualificat com "no evaluable"

Calendari d'activitats d'avaluació

Les dates de les diferents proves d'avaluació (exàmens parcials, exercicis en aula, entrega de treballs, ...) s'anunciaran amb suficient antelació durant el semestre.

La data de l'examen final de l'assignatura està programada en el calendari d'exàmens de la Facultat.

"La programació de les proves d'avaluació no es podrà modificar, tret que hi hagi un motiu excepcional i degudament justificat pel qual no es pugui realitzar un acte d'avaluació. En aquest cas, les persones responsables de les titulacions, prèvia consulta al professorat i a l'estudiantat afectat, proposaran una nova programació dins del període lectiu corresponent." **Apartat 1 de l'Article 115. Calendari de les activitats d'avaluació (Normativa Acadèmica UAB)**

Els estudiants i les estudiantes de la Facultat d'Economia i Empresa que d'acord amb el paràgraf anterior necessitin canviar una data d'avaluació han de presentar la petició omplint el document Sol·licitud reprogramació prova https://eformularis.uab.cat/group/deganat_feie/reprogramacio-proves

Procediment de revisió de les qualificacions

Coincidint amb l'examen final s'anunciarà el dia i el mitjà en que es publicaran les qualificacions finals. De la mateixa manera s'informarà del procediment, lloc, data i hora de la revisió d'exàmens d'acord amb la normativa de la Universitat.

Procés de Recuperació

"Per participar al procés de recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats que representi un mínim de dues tercers parts de la qualificació total de l'assignatura o mòdul." **Apartat 3 de l'Article 112 ter. La recuperació (Normativa Acadèmica UAB).** Els estudiants i les estudiantes han haver obtingut una qualificació mitjana de l'assignatura entre 3,5 i 4,9.

La data d'aquesta prova estarà programada en el calendari d'exàmens de la Facultat. L'estudiant que es presenti i la superi aprovarà l'assignatura amb una nota de 5. En cas contrari mantindrà la mateixa nota.

Irregularitats en actes d'avaluació

Sense perjudici d'altres mesures disciplinàries que s'estimin oportunes, i d'acord amb la normativa acadèmica vigent, *"en cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0".* **Apartat 10 de l'Article 116. Resultats de l'avaluació. (Normativa Acadèmica UAB)**

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen final	30%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15
Prova parcial	10%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15
Seguiment del curs	10%	0	0	1, 2, 4, 5, 7, 10, 11, 12, 13, 15
Treball monogràfic	50%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15

Bibliografia

Amat J.M. (2004) "La sucesión en la empresa familiar", Deusto, España.
 Bigné, A. E. (1999). "La Empresa Familiar: Retos de Futuro". Fundación Generalitat Valenciana, Valencia, España.
 Casillas, Díaz y Vázquez (2005) "La gestión de la empresa familiar", Thomson, España.
 Corona, J. (Ed.)(2005): Manual de la Empresa familiar. Instituto de la Empresa Familiar / PriceWaterhouseCoopers. Editorial Deusto.
 Font y Gallo M. (1989) "La empresa Familiar", 3, Estudios y Ediciones IESE.
 Gallo, M. (1998) "La sucesión en la empresa familiar". La Caixa. Servicio de Estudios. Colección Estudios e informes, Nº 12. Barcelona.

Gallo, M (2007) "Ideas básicas para dirigir la empresa familiar", Ediciones Universidad de Navarra S.A.

Gallo, M (2015), Evolución y desarrollo de la empresa y la familia", Ediciones Universidad de Navarra S.A.
 Galve y Salas (2003) "La empresa familiar en España: fundamentos económicos y resultados", Fundación BBVA, Bilbao.

Publicaciones de empresa familiar de la biblioteca de la UAB que encontrarás en
<https://ddd.uab.cat/pub/guibib/224929/bibrecdigitals.pdf>

Gandarillas, M, Nuñez Urquiza, C Rivero, R y (2019), Empresa familiar. Una visión práctica", Fundación Confemetal
 Gersick et al (1997) "Empresas familiares generación a generación", McGraw-Hill, México.
 Lank, A. y Neubauer, F. (1999) "La empresa familiar: Cómo dirigirla para que perdure", Deusto, Bilbao.
 Lansberg, Ivan (2001) "Los sucesores en la empresa familiar", Granica, España.
 Lansberg, Ivan et al. (1997) "Empresas Familiares", McGraw Hill
 Leach, P. (2003). "La Empresa Familiar", Granica, España.

Lucero, M.A. (2018), "Protocolos de empresas de familia", Unión Editorial

Olmedo, F.J (2020), "La transmisión de la empresa familiar", Editorial Tirant lo Blanch

Rosploch, K (2021), "The complete family office handbook", John Wiley & Sons Inc.

Tapies, F (2018) "Lecturas sobre empresa familiar",
<https://blog.iese.edu/empresafamiliar/2018/lecturas-empresa-familiar/>

Publicacions sobre empresa familiar disponibles a la biblioteca de la UAB.
<https://ddd.uab.cat/pub/guibib/224929/bibrecdigitals.pdf>

Programari

Microsoft Office